

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันโลกได้มีวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมในปัจจุบันของประเทศ ซึ่งสอดคล้องตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานเกี่ยวกับการศึกษาไว้เมื่อ วันที่ 22 กรกฎาคม 2520 โดยมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า "การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ หักคนคิด ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ" จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทาน อาจกล่าวได้ว่า การศึกษามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาคน ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของตนเองและของประเทศให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540:1-2)

การวางแผนเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการศึกษาของคน และของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานขององค์กรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อุทัย บุญประเสริฐ, 2532: 13) และการวางแผนนั้นยังเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร และจะประเมินอย่างไรในอนาคต จึงจะทราบว่าได้ทำไปแล้วนั้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้หรือไม่เพียงใด (สนานจิตร์ สุคนธทรัพย์, 2524:46) ฉะนั้น เพื่อให้การวางแผนในองค์กรประสบความสำเร็จจึงต้องพิจารณาทั้งปัจจัยภายนอก และภายในองค์กรประกอบกับการคาดการณ์แนวโน้มของเรื่องที่เกี่ยวข้องว่ามีผลกระทบต่อ การดำเนินงานหรือไม่ และควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จ ภายในระยะเวลาไว้ด้วย รวมถึงให้มีการสรุปผลของการดำเนินงาน และรวบรวมข้อมูลย้อนกลับ เพื่อสามารถนำผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของ การดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่แรก (อุทัย สันติวงษ์, 2534: 31)

การวางแผนพัฒนาการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานทางด้านการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยกิจกรรมและขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และถ้ามีการปฏิบัติกันเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง แล้วหยุดหรือเลิกปฏิบัติไปก็อาจทำให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การวางแผนพัฒนาการศึกษาจะต้องกระทำกันเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องกันทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาประสบความสำเร็จ และมีคุณภาพยิ่งขึ้น ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่ต้องการพัฒนา "คน" และ "คุณภาพของคน" โดยมุ่งหวังให้ทุกคนในประเทศมีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 1-2) สำหรับหน่วยงานที่มีความสำคัญ และช่วยในการพัฒนาคุณภาพของคนในระดับขั้นพื้นฐานคือ โรงเรียน โดยจัดเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติล่างสุด ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยงานระดับโรงเรียน ดังนั้นจึงควรให้โรงเรียนมีการวางแผนโดยเฉพาะการวางแผนพัฒนาโรงเรียนซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะเป็นตัวกำหนดคุณภาพ วิธีการ ทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน และผลที่ได้รับจากการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอาจทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางในอนาคตของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

การวางแผนพัฒนาโรงเรียน เป็นการกำหนดแผนงานหลักอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย การจัดลำดับขั้นตอน การกำหนดระยะเวลาของกิจกรรม รวมทั้งมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียน สำหรับการวางแผนพัฒนาโรงเรียนยังมีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจเลือกสรรทรัพยากร หรืองบประมาณที่มีอยู่มาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาให้สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่จัดทำขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับขององค์กร และรวมถึงองค์กรทางการศึกษาในระดับโรงเรียนชั้นประถมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ และโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541:1)

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการที่รัฐบาลกำหนดขึ้น เนื่องจากสาเหตุของการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ได้มีอัตราการเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 มีเพิ่มสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 41 ในปี พ.ศ. 2530 เป็นร้อยละ 84.7 ในปี พ.ศ. 2537 และในขณะเดียวกันจำนวนประชากรเด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 12-14 ปี ได้เพิ่มขึ้นจากจำนวนเดิมร้อยละ 33 ในปี พ.ศ. 2530 เป็นร้อยละ 65 ในปี พ.ศ. 2537 จึงส่งผลให้เด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีเพิ่มขึ้นประมาณ 2.2 ล้านคน ทำให้มีบางส่วนที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ถึงประมาณ 1.2 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539: 27-28) จึงเป็นสาเหตุสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การพัฒนาคน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของรัฐแล้ว และกลุ่มของเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้มีที่เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สังกัดเทศบาลทั่วประเทศ และสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความพร้อมเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อที่จะรองรับนักเรียนที่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้มีที่เรียนต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539: 30)

กรุงเทพมหานครในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของกรุงเทพมหานคร และมีภารกิจหนึ่งที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ตามความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับสำนักงานเขต ในการจัดการศึกษาค้นคว้าค้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2523 เพื่อให้เด็กของกรุงเทพมหานครทุกคนได้รับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาอย่างทั่วถึง และในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด 430 โรงเรียน โดยกระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต และยังสามารถเปิดสอนในระดับชั้นก่อนประถมศึกษาได้ จำนวน 391 โรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 52 โรงเรียน และจะเพิ่มเป็น 55 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2542 โดยมีจำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2541 รวมทั้งสิ้น 286,045 คน จำแนกตามระดับชั้นต่าง ๆ ได้ดังนี้ ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียน 47,133 คน ระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียน 226,141 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักเรียน 12,771 คน และมีจำนวนครูรวมทั้งสิ้น 12,996 คน (สำนักงานการศึกษา, 2541: 1-3) สำหรับกรุงเทพมหานครเริ่มมีการเปิดการสอนตามโครงการขยายโอกาสเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยได้เปิดโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบให้มีการจัด การ

ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดต่าง ๆ ในลักษณะการส่งเสริมจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิบัติตาม นโยบายของรัฐบาลที่จะยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ดังนั้น ในส่วน กรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นโดยเน้นให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถพื้นฐานด้านภาษา คณิตศาสตร์ และมีทักษะกระบวนการ ในการดำรงชีวิต
2. สามารถดูแลสุขภาพทั้งกาย และใจปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลง
3. มีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในตนเอง
4. ดำรงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมความเป็นคนไทยความเป็น ประชาธิปไตย เกิดทุนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (สำนักการศึกษา, 2540: 26)

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาโดยให้โรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนขึ้นโดยให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการ ศึกษาตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 - 2544) และยังกำหนดให้จัดทำ แผนพัฒนาโรงเรียนประจำปีควบคู่ไปด้วย ตามคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ 3004 / 1544 ลงวันที่ 24 กันยายน 2540 เรื่องการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย แผนงาน วิชาการ แผนงานกิจการนักเรียน แผนงานการเงินและพัสดุ แผนงานบุคลากร แผนงานอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม และแผนงานความสัมพันธ์ชุมชน (สำนักการศึกษา, 2540: 30) นอกจาก นั้นกรุงเทพมหานครยังได้กำหนดนโยบาย เน้นการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียนให้มากขึ้นรวมถึงการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยวิธีการเพิ่มบทบาทของคณะ กรรมการการศึกษาโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมและช่วยสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน และ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษารองโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมี คุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ผ่านมา ในส่วนของกาวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพปรากฏว่า มีปัญหาหลายประการโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา, 2542: 35) จากรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานประจำปีการศึกษา 2541 พบว่ามีหลายโรงเรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในส่วนของทางเลือกเรียนวิชาที่นักเรียนนั้นไม่เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากมีปัญหาในการ จัดซื้อสื่อ เครื่องมือ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์ จึงไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในบางวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ เนื่องจากขาดแคลนอัตราจ้างครูเฉพาะสาขาวิชา โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และครูสอนวิชาที่ต่าง ๆ จำนวนครูที่มีอยู่ต้องรับภาระต้องทำงานหนักมีชั่วโมงสอนมากขึ้น คือ ต้องทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

3. ด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดแคลนห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานห้องกิจกรรม ห้องส่งเสริมกิจกรรม และสนาม

4. ด้านงบประมาณ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามบางส่วนได้รับเงินงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดหา สื่อ เครื่องมือ หนังสือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น โดยเฉพาะสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังขาดแคลนอยู่มาก อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้รับโอกาสต่างกันในการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ เพราะความพร้อมของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน (สำนักการศึกษา, 2541: 19)

จากสภาพปัญหาของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ที่กล่าวมานี้ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครผู้หนึ่ง จึงได้พิจารณาเห็นว่า การวางแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นมาตามที่ได้กำหนดไว้ แต่ในปัจจุบันยังไม่มีผู้ศึกษาในเรื่องการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร เท่านั้น
2. การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดกระบวนการวางแผนในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2541:10 -13) และจากการศึกษาเอกสารของนักวิชาการด้านการวางแผน เพื่อนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งครอบคลุมกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ดังนี้
 1. ขั้นเตรียมการวางแผน (Pre-planning)
 2. ขั้นการวางแผน (Planning)
 3. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation)
 4. ขั้นการติดตามและประเมินผล (Follow-up and Evaluation)
 5. ขั้นการปรับแผนหรือจัดทำแผนใหม่ (Revision or Replanning)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพการวางแผน หมายถึง ลักษณะของการวางแผนของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ปัญหาการวางแผน หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพการวางแผนที่เป็นอยู่กับสภาพการวางแผนที่ควรจะเป็นของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. การวางแผน หมายถึง กระบวนการตัดสินใจกำหนดทางเลือกของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นการติดตามและประเมินผล และขั้นการปรับแผนหรือจัดทำแผนใหม่
 - 3.1 ขั้นเตรียมการวางแผน หมายถึง การกำหนดคณะกรรมการหรือบุคคลให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางแผน การกำหนดวิธีการวางแผน และการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผน

3.2 **ขั้นการวางแผน** หมายถึง ขั้นตอนในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา การกำหนด วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน และทรัพยากร เพื่อนำมาใช้ในการกำหนด แผนงาน/โครงการ

3.3 **ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ** หมายถึง การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการ ประกอบด้วย การมอบหมายงาน การจัดสรรงบประมาณ การประสานงาน การนิเทศงาน และการควบคุม การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน

3.4 **ขั้นการติดตามและประเมินผล** หมายถึง การติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยกำหนดในแต่ละช่วงระยะเวลาซึ่งประกอบด้วย ก่อนการ ดำเนินการ ระหว่างที่ได้ดำเนินการ และหลังจากการสิ้นสุดดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ

3.5 **ขั้นการปรับแผนหรือจัดทำแผนใหม่** หมายถึง การทบทวนแผนและนำผลที่ ได้จากการประเมินไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนหรือปรับปรุงแผนใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในครั้งต่อไป

4. **แผนพัฒนาโรงเรียน** หมายถึง แผนของโรงเรียนที่จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการศึกษา ในระยะเวลา 5 ปี และแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี

5. **โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง โครงการที่กรุงเทพมหานคร ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ให้ดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

6. **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับอนุมัติให้เปิด ทำการสอน ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ทุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ปีการศึกษา 2542 จำนวน 52 โรงเรียน

7. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่ ในโรงเรียนตาม โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

8. **ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนา โรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การปรับปรุง และแก้ไขปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน 52 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ จำนวน 52 คน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 52 โรงเรียน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ จำนวน 150 คน และใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งรับผิดชอบงานวางแผนของโรงเรียน วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการทั้งสิ้น 52 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 104 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และคำถามปลายเปิด (open-ended)

ตอนที่ 2 สภาพการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 ปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์และให้ส่งคืนทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยติดตามรับคืนด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

รายงานการวิจัยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน การวางแผนพัฒนาโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย